

Elkem AS, Bjølvefossen
Postboks 334 Skøyen
0213 OSLO

Vår dato: 24.01.2019
Vår ref.: 201604518-7
Arkiv: 641
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Håvard Hansen

Vedtak: Overtredelse av systemansvarsforskriften § 14 – Elkem AS, Bjølvefossen

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) fatter vedtak om at Elkem AS, Bjølvefossen har brutt forskrift om systemansvaret i kraftsystemet (systemansvarsforskriften) § 14 ved å idriftsette anlegg uten godkjenning fra systemansvarlig. Etter en helhetsvurdering har vi kommet til at det ikke skal ilegges overtredelsesgebyr i denne saken.

Vedtak

I henhold til forskrift av 7. mai 2002 nr. 448 om systemansvaret i kraftsystemet §§ 14 og 26a fatter NVE følgende vedtak:

1. Elkem AS, Bjølvefossen har i forbindelse med idriftsettelse av ny dampturbin med synkrongenerator på 14,3 MVA i Bjølvefossen smelteverk ikke fulgt systemansvarsforskriften § 14 første ledd.
2. Det ilegges ikke overtredelsesgebyr.

Sakens bakgrunn

Elkem bygget og idriftsatte ny dampturbin med synkrongenerator på 14,3 MVA i Bjølvefossen smelteverk. Statnett ble oppmerksom på idriftsettelsen 14.04.2016 ved manglende innrapportering av anleggsdata etter systemansvarsforskriften § 14a og ba om at anleggsdata ble rapportert samt anmodet at informasjon etter fos § 14 ble sendt for etterskuddsvis behandling. Statnett mottok informasjon 20.05.2016, og sendte et midlertidig svar på denne 24.05.2016. 30.05.2016 sendte Elkem brev til systemansvarlig hvor de uttrykker tvil om at tiltaket var informasjonspliktig etter systemansvarsforskriften § 14.

Vedtak om idriftsettelse iht. systemansvarsforskriften § 14 ble fattet 23.08.2016, og systemansvarlig sendte kopi av vedtaket til NVE fordi informasjon om tiltaket var blitt sendt til systemansvarlig etter at idriftsettelsen fant sted jf. systemansvarsforskriften § 14 fjerde ledd.

NVE varslet i brev av 17.10.2016 vedtak om overtredelse av systemansvarsforskriften § 14 og ba om en redegjørelse for årsaken til at Elkem gjennomførte det overnevnte tiltaket uten å informere

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

systemansvarlig etter systemansvarsforskriften § 14. Videre ble Elkem bedt om å redegjøre for selskapets rutiner for å oppfylle systemansvarsforskriften § 14.

Elkem sendte svar til NVE 25.10.2016 med svar på NVEs spørsmål. I brevet bestrider Elkem også at tiltaket var meldepliktig etter systemansvarsforskriften § 14 og oversendte kopi av brevet sendt til Statnett i forbindelse med vedtaksprosessen.

NVE sendte brev til Statnett 5.12.2016 med forespørsel om supplerende informasjon, der Statnett ble bedt om å redegjøre for tiltakets informasjonsplikt samt å forklare hvilke vurderinger som ble gjort vedrørende brevet fra Elkem til Statnett av 30.05.2016 som Elkem også sendte til NVE. NVE mottok svar fra Statnett 15.12.2016.

NVEs vurdering av om det foreligger brudd på regelverket

Etter systemansvarsforskriften § 14 første ledd skal konsesjonær informere systemansvarlig om planer for nye anlegg eller endringer i eksisterende anlegg tilknyttet regional- og transmisjonsnett når andre konsesjonærer blir berørt av endringen. Nye anlegg eller endringer i eksisterende anlegg kan ikke settes i drift uten vedtak fra systemansvarlig.

Konsesjonær bør informere systemansvarlig så tidlig som mulig slik at systemansvarlig har en reell mulighet til å stille ytterligere krav til anlegget. Det er dermed ikke tilstrekkelig å søke kun få uker før idriftsettelse.

På bakgrunn av informasjon mottatt fra systemansvarlig og fra dere, legger vi til grunn at tiltaket berører andre konsesjonærer og at det ble satt i drift uten godkjenning av systemansvarlig. Dere har dermed ikke fulgt systemansvarsforskriften § 14 første ledd.

Elkems svarbrev

Elkem skriver i sitt brev at informasjon ikke ble sendt før idriftsettelse fordi tiltaket ble vurdert til å ikke være informasjons- og rapporteringspliktig i henhold til systemansvarsforskriften §14 under prosjektfasen.

Videre skriver Elkem at de også etter dialog med systemansvarlig er uenig i at tiltaket er informasjons- og rapporteringspliktig og argumenterer for dette i svarbrevet, så vel som å legge ved kopi av brevet som ble sendt til systemansvarlig under vedtaksprosessen. Elkems argumenter kan oppsummeres som:

- Tiltaket er et energigjenvinningsanlegg, en turbogenerator med en elektrisk varmekilde, som ikke er omtalt i FIKS og følgelig ikke informasjonspliktig iht. systemansvarsforskriften § 14.
- Anlegget har nominell spenning på 12 kV. Siden anlegg med systemspenning < 33 kV ikke er en del av regionalnettet er ikke tiltaket informasjons- og rapporteringspliktig iht. systemansvarsforskriften §14.
- Generatoren er direkte koblet til avgassene fra ovnene og kan derfor kun gå samtidig med ovnene. Dette forhindrer anlegget fra å mate aktiv effekt ut på nettet som betyr at tiltaket ikke vil påvirke andre konsesjonærer, og ikke er informasjonspliktig iht. systemansvarsforskriften § 14.

Elkem avslutter med å beskrive sine rutiner for å sikre etterlevelse av lover, forskrifter, standarder og interne krav som er relevante for det enkelte prosjekt. Elkem skriver at det ble gjort en vurdering om det var søknadsplikt utover de løyvene som var gitt i konsesjonene i forbindelse med utskiftningen, og det ble konkludert med at det ikke var det.

Statnetts supplerende informasjon

Statnett beskriver tidslinjen i vedtaksprosessen og skriver at de vurderte behovet for vedtak om godkjenning i henhold til systemansvarsforskriften § 14 etter mottatt informasjon 20.05.2016. Statnett skriver at de vurderer at tiltaket er informasjons- og rapporteringspliktig grunnet anleggets egenskaper og nære tilknytning til 132 kV regionalnett.

Statnett betrakter turbogenerator G6 som et produksjonsanlegg, reaktivt til nytte for kraftsystemet i gitte situasjoner selv med den direkte bindingen til smelteprosessen og forbruket i Bjølvefossen. Statnett mener derfor at krav til G6 referert kraftsystemet gjelder separat fra forbruket.

Det er tidligere fattet vedtak for et liknende anlegg, et varmekraftverk basert på varme fra smelteprosess i Finnfjord, og Statnett skriver at de mener at det ut fra likebehandling var riktig å fatte formelt vedtak også for G6 i Bjølvefossen.

NVEs vurdering

NVE ønsker å presisere at FIKS er en veileder med anvisninger om hvilke forhold som systemansvarlig normalt legger til grunn for de vedtak som fattes i medhold av systemansvarsforskriften § 14. Det er ikke en uttømmende liste over anleggene som det stilles krav til, og at et spesifikt type anlegg ikke blir nevnt fritar ikke dette anlegget fra informasjonsplikten.

Den nye turbogenerator G6 har nominell spenning på 12 kV, men inngår i et industrianlegg med tilknytningspunkt på samleskinne i 132 kV regionalnett og tilknytningsavtale med regionalnettseier BKK. NVE legger til grunn at tiltaket innebærer en endring av et eksisterende anlegg tilknyttet regionalnett og følgelig er dekket av ordlyden i systemansvarsforskriften § 14.

Energigjenvinningsanlegget kan kun gå samtidig med ovnene og generatoren vil følgelig aldri mate aktiv effekt ut på nettet. Det kan imidlertid allikevel flyte reaktiv effekt begge retninger. Anleggets reaktive respons blir endret av tiltaket og i tilknytningspunktet til regionalnettet er anleggets elektriske data endret, og følgelig blir andre konsesjonærer berørt av tiltaket som oppfyller kriteriet for informasjonsplikt etter systemansvarsforskriften § 14.

NVE legger til grunn at det i denne saken dreier seg om en konkret feilvurdering av tiltakets rapporterings- og informasjonsplikt, og har ikke funnet grunn til å trekke Elkems rutiner for etterlevelse av systemansvarsforskriften under tvil.

Konsekvenser av brudd på forskriften

Etter systemansvarsforskriften § 26a, kan det ilegges overtredelsesgebyr for brudd på systemansvarsforskriften § 14. Det foreligger ingen plikt til å ilegge et slikt gebyr, dette avgjøres etter et skjønn. I vurderingen har vi lagt vekt på at dette er første overtredelse.

Vi forutsetter at der i fremtiden følger opp systemansvarsforskriften § 14, og sender informasjon om nye anlegg eller endringer i eksisterende anlegg til systemansvarlig i god tid før idriftsettelse. Ved fremtidige overtredelser av systemansvarsforskriften § 14 vil vi vurdere ileggelse av overtredelsesgebyr. NVE avslutter med dette saken.

Klageadgang

Dere kan klage på denne avgjørelsen til Olje- og energidepartementet innen 3 uker. En eventuell klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no. Se nærmere om krav til klagen i forvaltningsloven [kapittel VI](#).

Ta gjerne direkte kontakt med vår saksbehandler dersom dere har spørsmål.

Med hilsen

Torfinn Jonassen
seksjonssjef

Håvard Hansen
avdelingsingeniør

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg: